નિસર્ગ સાયન્સ સેન્ટરમાં છઠ્ઠીએ ખગોળીય ઘટના જોવા ખાસ વ્યવસ્થા

ગાંધીનગર, તા. ૩૦

ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્સ એડ ટેકનોલોજી (ગુજકોસ્ટ) ગુજરાત સરકાર ગાંધીનગર અને નિસર્ગ કોમ્યુનીટી સેન્ટર ગાંધીનગરના ઉપક્રમે વિવિધ વિજ્ઞાનલક્ષી કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવે છે. તા. ૬ ઠ્ઠી જૂનનાં રોજ ગ્રહ સૂર્યની આગળ આવી જશે. આને શુક્ર સંક્રમણ કહે છે.

આ ઘટના દર ૧૧૫ વર્ષે બને છે. કોઇ પણ વ્યક્તિ જીવન દરમિયાન એક જ વખત આ ખગોળીય ઘટનામાં સામેલ થઇ શકે છે. આ ઘટના વિષે વિદ્યાર્થીઓ માહિતગાર થાય તે હેતુથી ગુજરાત કાઉન્સિલ ઑફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી વિભાગ દ્વારા કીટ તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આ ખગોળીય ઘટનાનો લાભ લઈ શકે તે માટે વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી થાય તે હેતુથી ગાંધીનગરની વિજ્ઞાનલક્ષી કાર્યક્રમોમાં રસ ધરાવતી શાળાઓને કીટ મોકલવામાં આવી છે. જે શાળાઓને કીટ જોઈતી હોય તો, આચાર્યશ્રીના સહી-સિક્કા સાથે રજૂઆત કરવામાં આવશે તો કીટ પુરી પાડવામાં આવશે.

શુક્રનું સંક્રમણ નરી આંખો જોવું જોખમકારક છે. જેને જોવા માટે ખાસ પ્રકારનાં ફિલ્ટર (ચશ્મા) જોઇએ. આ ફિલ્ટર પણ સેન્ટર ઉપર ઉપલબ્ધ થશે. આ ઘટનાને ગાંધીનગરનાં લોકો જોઇ શકે તે માટે નિસર્ગ કોમ્યુનીટી સાયન્સ સેન્ટર, ૬૧/૧, 'ઘ' ટાઇપ, સેકટર-૨૩, ગાંધીનગર ખાતે સવારે ૭ થી ૧૦ દરમિયાન ટેલિસ્કોપથી દેખાડવામાં આવશે. જે નિહાળવા માટે અપીલ કરવામાં આવેલ છે.

વેકેશનના માહોલમાં પણ પાટનગર અભ્યાસમાં તરબોળ, ટ્યુશન ક્લાસીસ ધમધમી રહ્યા છે

(પ્રતિનિધિ), ગાંધીનગર, તા. ૩૦

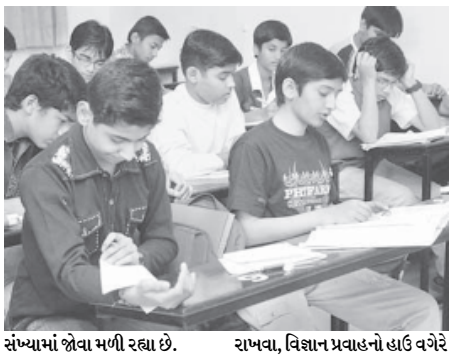

શિક્ષણ દિન પ્રતિદિન વ્યવસાયીક સ્વરૂપ ધારણ કરી રહ્યું છે. બાળકો અભ્યાસ પ્રત્યે નફરત કરવા લાગે ત્યાં સુધી તેને ભણતર માટે દબાણ થઈ રહ્યું છે. તેના ફળસ્વરૂપ બાળકોનું બચપણ મુરઝાઈ ગયું છે. અને ફક્ત ભણતર જ રહ્યું છે. અને તેથી વેકેશનની મઝા મેળવ્યા વગર વિદ્યાર્થીને આગળના વર્ષની તૈયારીમાં મચી જવું પડે છે. અને માહોલ પણ વેગકેશનમાં અભ્યાસનો જ બની રહે છે. જે માટે હાલમાં ટ્યુશનો ખુબ જ પ્રમાણમાં ધમધમી રહ્યા છે. વાલીઓ પણ પોતાના સંતાનોના અભ્યાસ પ્રત્યે સતત ચિંતિત રહ્યા કરે છે.

શિક્ષણ પ્રત્યેની ઘેલછા અને પોતાના સંતાનને કે જી થઈ જ ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત થાય તેવી વાલીઓની તમન્નાએ શિક્ષણને વ્યવસાયીક સાથે સાંકળી દેવામાં મોટો ભાગ ભજવી અત્યંત મોંઘુ અને ચિંતાજનક બનાવી દીધુ છે. પરિણામ સ્વરૂપ રાજયના દરેક શહેરમાં વેકેશનના માહોલનો ધીરે ધીરે અસ્ત થતો જોવા મળી રહ્યા છે. જેમાં સૌથી વધુ શિક્ષણ પ્રત્યેની અભિરૂચી જાણે કે ગાંધીનગરમાં જ હોય તેમ હાલમાં પણ સવાર સાંજ વિદ્યાર્થીઓ માર્ગો ઉપર ખુબ જ મોટી સંખ્યામાં જોવા મળી રહ્યા છે.

વાલીઓ પોતાનું સંતાન સારા માર્કસ મેળવી એન્જી. કે તબીબી અભ્યાસ કરે તેવી ઈચ્છા રાખતા હોય છે. જે દરેક વાલીઓ પણ ઈચ્છતા હોય તે સ્વાભાવિક છે. પરંતુ સંતાનની અભ્યાસ ક્ષમતાને ક્યાસ કાઢ્યા વગર ઠોપી દેવાતુ શિક્ષણ તેને નથી ભણતરનો રાખતા કે નથી ગણતરનો. ભણતર ઋષિમુનીઓથી ચાલ્યુ આવ્યું છે જેમાં પણ વેકેશન જેવું હતું. જેમાં બાળકનો માનસિક વિકાસ યોગ્ય રીતે થાય તે રીતે તેને રમવા અને કુદવા દેવામાં આવ્યા હતા.

હાલમાં વધુ પડતો શિક્ષણનો વ્યાપ, વહેલાસર અભ્યાસક્રમ પુર્ણ કરી પાછળનો સમય પૂનરાવર્તન માટે રાખવા, વિજ્ઞાન પ્રવાહનો હાઉ વગેરે પરિબળો પણ વેકેશનમાં અભ્યાસ માટે જવાબદાર ગણાય છે. તેમજ ધો. ૧૦માં જૂન ૨૦૧૨ થી NCERT મુજબની પદ્ધતિ અનુરૂપ અભ્યાસક્રમ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં સુમેટીવ બોર્ડ પરીક્ષા માટે અને ફોરમેટીવ શાળાકીય માટે એસોસમેન્ટ સેકશનનો સમાવેશ કરાયો છે.

આમ વિદ્યાર્થીઓને અભ્યાસની પદ્ધતિ મુજબ શિક્ષણ આપવા અને શીખવા માટે પણ વેકેશનનો ઉપયોગ થાય છે. જેમાં વાલીગણ પણ વેકેશન ભુલી પોતાના સંતાનોના અભ્યાસમાં ઓતપ્રોત બની જાય છે.

આગામી ૨૧૧૭ સુધી નહીં બને એવી ઘટના છઠ્ઠી જૂને બનશે : શુક્ર સંક્રમણ

સૂર્યગ્રહણ અને ચંદ્રગ્રહણની જેમ કેટલીક વખત અંદરના ગ્રહો સૂર્ય અને પૃથ્વીની વચ્ચે તેની કક્ષામાં આવે છે તેને ગ્રહનું સંક્રમણ અથવા પારગમન કહેવાય છે. સંક્રમણ એટલે ગ્રહનું સૂર્યની સામેથી પસાર થવું, જે ખૂબ જ ઓછી બનતી ઘટના છે. પૃથ્વી ઉપરથી જોતાં બુધ અને શુક્ર ગ્રહનું સંક્રમણ શક્ય છે. સદી જેટલા સમયગાળામાં સરેરાશ ૧૩ બુદ સંક્રમણો થાય છે, આથી ઉલટું શુક્ર સંક્રમણ જોડકાંમાં થતી ઘટના છે અને તેના બે જોડકા વચ્ચે પણ સદી કરતાં વધારે સમયગાળો હોય છે.

પૃથ્વીની નજીકનો પાડોશી ગ્રહ કે જે અત્યારે રાત્રીના આકાશમાં ગુરૂથી ચોક્કસ રેખામાં છે તેનો રસ્તો સૂર્ય તકતી સામેથી ૬ જૂનના રોજ પસાર થવાનો છે અને તેથી જ તે વિજ્ઞાન જગતમાં સમાચારમાં સ્થાન પામી રહ્યો છે. ખગોળશાસ્ત્રીઓને આશા છે કે સંક્રમણનો અભ્યાસ તેને દૂર આવેલા તારાઓની કક્ષાઓનાં અંતરોના અભ્યાસ માટે ચાવીરૂપ માહિતી પૂરી પાડશે.

શુક્રનું સંક્રમણ એક પ્રકારનું ગ્રહણ છે, જેમાં શુક્ર સૂર્ય સામેથી પસાર થાય છે. વિજ્ઞાનીઓ સંક્રમણનાં અવલોકનોનો ઉપયોગ કરીને ખગોળીય માહિતી કાઢે છે. સૂર્ય-ચંદ્રગ્રહણથી ઉલટું આ સૂર્ય-શુક્ર ગ્રહણ ભાગ્યે જ જોઈ શકાય છે. કારણ કે દિવસને રાત્રિમાં બદલવાની જગ્યાએ શુક્ર સૂર્ય ઉપર કાળા ટપકા સ્વરૂપે જોવા મળે છે. બે ગ્રહોની કક્ષાઓના સમતલ વચ્ચે ખૂણો હોવાના કારણે પૃથ્વી માત્ર બે વાર જ શુક્રની કક્ષા સામેથી પસાર થાય છે. જૂન અને ડિસેમ્બરમાં દર છ મહિનાએ સંક્રમણ થતું નથી. કારણ કે તે માટે બંને ગ્રહોએ સૂર્ય સામે બરોબર એક રેખસ્થ થવું પડે અને સૂર્યની આસપાસ શુક્રની કક્ષા (તેનું વર્ષ) પૃથ્વી કરતાં નાની છે (૨૨૪.૭ દિવસ અને ૩૬૫.૩ની સરખામણીએ) શુક્ર સંક્રમણ આઠ વર્ષની જોડમાં અને ૧૨૧.૫ તથા ૧૦૫.૫ વર્ષના ગાળાઓમાં એટલે બે જોડ વચ્ચેનાં સંક્રમણના ગાળામાં થાય છે.

કેટલીક વખત સંક્રમણની જોડ પૈકી એક જ સંક્રમણ જોવા મળે છે. કારણ કે બીજી વખત શુક્ર સૂર્યની તકતીથી થોડો ઉપર કે નીચે પસાર થાય છે, જે ૧૪મી સદીમાં થયો હતો અને ડિસેમ્બર ૩૦૮૯માં થશે. વારંવાર અવલોકન કરવાથી આ અતિશય ભાગ્યે જ બનતી ઘટના દર ૨૪૩ વર્ષે બે જોડમાં (૧૨૧.૫+૮++૧૦૫.૫+૮ = ૨૪૩) શુક્ર સંક્રમણ થાય છે.

સૂર્યનો ઊંડો અભ્યાસ કરતા માણસો માટે સંક્રમણ એક મોટી તક છે કે જેની પૃથ્વીના જીવન ઉપર અને ગ્રહો ઉપર તથા અંગત જીવન ઉપર પણ અસર છે.

શુક્ર સંક્રમણને પરિણામે વૈજ્ઞાનિકો અને માણસોને નવી માહિતી મળી રહે છે. આ અદ્વિતિય ખગોળીય ઘટના વિજ્ઞાન અને શિક્ષણ માટે ઘણું બળ આપે છે.

૬ જૂન, ૨૦૧૨ના રોજ વહેલી સવારે સૂર્યની સામેથી શુક્ર ગ્રહને પસાર થતો જોઈ શકાશે. વૈજ્ઞાનિકોને સૂર્યમંડળનું કદ સમજાવવા માટે આ ખગોળીય વિચિત્રતા છેલ્લી કેટલીક સદીઓથી મહત્ત્વનો ભાગ ભજવે છે.

છેલ્લાં ૧૦૦ વર્ષથી ખગોળશાસ્ત્રીઓની મુખ્ય ખોજ તે બિંદુ પર હતી કે પૃથ્વી અને સૂર્ય વચ્ચેનું અંતર (ઍસ્ટ્રોનોમિકલ યુનિટ) કે જે સૂર્યમંડળનું કદ જાણવા માટેની ચાવી આપે છે.

સૂર્ય સંક્રમણનો પથ

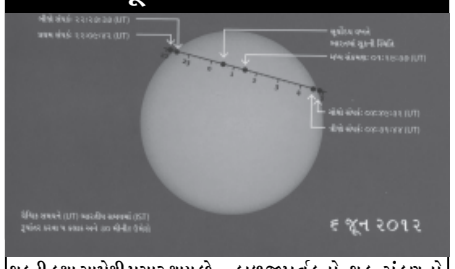

- સૌજન્ય : ગુજકોસ્ટ

કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો : ધોરણ-૧૦ પછીના વિકલ્પો : પુસ્તિકાનું વિમોચન

ગાંધીનગર, તા. ૩૦

મુખ્ય મંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ માધ્યમિક શાળાંત ધો-૧૦ પછી કારકિર્દીની ઉજવળ તકો વિષયક પુસ્તિકાનું આજે વિમોચન કર્યું હતું. આ પ્રસંગે શિક્ષણ મંત્રીશ્રી રમણલાલ વોરા, શિક્ષણ રાજ્ય મંત્રીશ્રીઓ સર્વશ્રી જયસિંહજી ચૌહાણ અને શ્રીમતી વસુબેન ત્રિવેદી, શિક્ષણ અગ્ર સચિવશ્રી ડો. હસમુખભાઈ અઢિયા અને વિભાગના ઉચ્ચ અધિકારીઓ ઉપસ્થિત હતા.

''કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો : ધોરણ-૧૦ (એસ.એસ.સી.) પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો'' પુસ્તિકામાં ધોરણ-૧૦ પછીના અભ્યાસક્રમો તથા ધોરણ-૧૦ પછી પ્રાઝ નોકરીની તકોની સર્વગ્રાહી વિગતો આપવામાં આવી છે.

ધોરણ-૧૦ ના વિદ્યાર્થીઓ તથા તેમના વાલીઓને યોગ્ય માર્ગદર્શન મળી રહે તેમજ વિદ્યાર્થી પોતાના રસ, રૂચિ અને અભિયોગ્યતા મુજબ પોતાની કારકિર્દી માટે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકે તે હેતુથી શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા ''કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો : ધોરણ-૧૦ (એસ.એસ.સી.) પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો'' નામની આ પુસ્તિકા બહાર પાડવામાં આવી છે. આ પુસ્તિકા જુન-૨૦૧૨ ના ધોરણ-૧૦ના પરિણામની સાથે વિદ્યાર્થીઓને મળી રહેશે.

આ ઉપરાંત જે વિદ્યાર્થીઓ આગળ ભણી શકે તેમ નથી અને નોકરીની શોધમાં છે તેવા વિદ્યાર્થીઓ માટે ધોરણ-૧૦ પછી નોકરીની તકોની વિગતોનો સમાવેશ પણ આ પુસ્તિકામાં આપવામાં આવેલ છે. ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરશ્રીની કચેરી, કમિશનરશ્રી, આદિજાતિ વિભાગ, નિયામકશ્રી, અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ વિભાગ અને નિયામકશ્રી વિકસતી જાતિ કલ્યાણ ખાતાની કચેરી દ્વારા આર્થિક રીતે નબળા વિદ્યાર્થીઓને આપવામાં આવતી શિષ્યવૃત્તિઓ તેમજ સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને અપાતી આર્થિક સહાય યોજનાની વિગતોનો સમાવેશ પણ આ પુસ્તિકામાં કરેલ છે.

આ ઉપરાંત ઉચ્ચ શિક્ષણ આપતી સંસથાઓની વેબસાઈટની વિગતો અને વિદ્યાર્થી તેમજ વાલીઓ માટેની જરૂરી સૂચનાઓ તથા એમ્પ્લોયમેન્ટ ન્યૂઝની વિગતો વિદ્યાર્થી તથા વાલીઓ માટે ખૂબ જ ઉપયોગી પૂરવાર થાય તેમ છે.

ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહ પાસ ઉમેદવારો માટે ભારતીય સેનામાં ઉજળી તક

ગાંધીનગર, તા. ૩૦

સમગ્ર ગુજરાત રાજયના ધોરણ-૧૨, વિજ્ઞાન -વાહ પાસ થનાર ઉમેદવારો માટે ભારતીય સેનામાં સોલ્જર નર્સીંગ આસિટન્ટમાં જોડાવવા માટે ભરતી મેળાનું આયોજન તા.૧૫મી જૂન-૨૦૧૨ના રોજ રાવલે સ્ટેડીયમ, કેન્ટોન્મેન્ટ, કેમ્પ હનુમાન પાસે, અમદાવાદ ખાતે કરવામાં આવ્યું છે.

ભારતીય સેનાની સોલ્જર નર્સીંગ આસિટન્ટમાં જોડાવવા માંગતા ઉમેદવારોએ ફરજીયાત વિષયો (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, અંગ્રેજી, અને જીવશાસ્ત્ર)માં ૪૦ ટકા -ાપ્ત કરેલા હોવા જોઈએ અને ધોરણ-૧૨માં એકંદરે ૫૦ ટકા જરૂરી છે. તેમજ બોટની, ઝૂલોજી/બાયો સાયન્સ અને અંગ્રેજી વિષય સાથે બી.એસ.સી સીમ્પલ પાસ હશે તો ધોરણ-૧૨ની ટકાવારી જોવાશે નહિં. પરંતુ ચાર વિષય સાથે ધોરણ-૧૨નો અભ્યાસ કરેલ હોવો જોઈએ. તે ઉપરાંત ઓછામાં ઓછી ૧૬૭ સે.મી ઉંચાઈ, વજન-૫૦ કિ.ગ્રા, છાતી ૭૭ થી ૮૨ સે.મી અને વય સાડા સત્તરથી ૨૩ વર્ષ હોવી જરૂરી છે.

તા. ૧૫મી જૂન-૨૦૧૨ના રોજ યોજાનાર સોલ્જર નર્સીંગ આસિટન્ટ માટેની સ્ક્રીનીંગ અને શારીરિક ચૂસ્તતા કસોટી માટે ઉમેદવારોને સવારે ૫.૦૦ કલાકે માર્શલીંગ એરીયામાં -વેશ આપવામાં આવશે. અને સવાર ૯.૦૦ કલાકે આ -વેશ બંદ્ય કરવામાં આવશે. આ ભરતી મેળામાં ભાગ લેનાર ઉમેદવારોએ ફોટા સહિતનું ડોમીસાઈલ સર્ટિફિકેટ તથા ફોટો માન્ય અદ્યિકારીએ -માણિત કરેલો હોવો જોઈએ, એસએસસી/એચએસસીની માર્કેશીટ અને બોર્ડ સર્ટિફિકેટ/-ોવિઝનલ બોર્ડ સર્ટિફિકેટ, ઉચ્ચ અભ્યાસ સર્ટિફિકેટ હોય તો, છેલ્લા છ માસનું શૈક્ષણિક સંસ્થાનું / સરપંચ/ કોર્પોરેટરનું ચારિત્ર્ય -માણપત્ર, એસી/એસટી જાતિનો દાખલો મામલતદાર દ્વારા અપાયેલ ઓબીસી અને અન્ય જાતિના ઉમેદવારોએ સરપંચ/મ્યુનિસિપલ કાઉન્સીલરશ્રીએ આપેલ દાખલો, એનસીસી -માણપત્ર, નેશનલ, સ્ટેટ, યુનિર્વસીટી કે જિલ્લા કક્ષાએ ભાગ લીદ્યેલ બે વર્ષના સ્પોર્ટસ સર્ટિફિકેટની અસલ અને -માણિત નકલો અને તાજેતરમાં પડાવેલ ફોટોગ્રાફસ સાથે રાખીને પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહેવા જિલ્લા રોજગાર અદ્યિકારી શ્રી એસ.ઓ. અમીને અખબારી યાદીમાં જણાવ્યું છે.

ફાર્મસી કૉલેજની માન્યતા ચકાસવા સૂચના

ગાંધીનગર, તા. ૩૦

ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહના પરિણામ આવ્યા બાદ ફાર્મસી વિદ્યા શાખાના ડિપ્લોમાં અથવા ડિગ્રી અભ્યાસક્રમમાં ગુજરાત અથવા ગુજરાત બહાર કોઈપણ કોલેજમાં પ્રવેશ લેતાં પહેલાં, આવી ફાર્મસી કોલેજને ફાર્મસી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાએ માન્યતા આપેલ છે કે કેમ તેની ચકાસણી કરી લેવા વિનંતી છે. ફાર્મસી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા માન્યતા આપવામાં ન આવેલ હોય તેવી કોલેજમાં અભ્યાસ કરનાર અથવા તેવી કોલેજમાં અભ્યાસ કરનાર અથવા મંજૂર કરેલ બેઠકો કરતાં વધારે બેઠકની ઉપર પ્રવેશ મેળવનાર અથવા સંબંધિત કોલેજમાં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષા જે ઓથોરીટી લેતી હોય તેને ફાર્મસી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાએ માન્યતા નહીં આપેલ હોય તો ઉપરોક્ત સંજોગોમાં ડિપ્લોમાં અથવા ડિગ્રી મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓને ફાર્મસીસ્ટ તરીકેનું રજીસ્ટ્રેશન કાયદાનુસાર મળવાપાત્ર નથી. કાઉન્સિલ દ્વારા ગુજરાત તથા અન્ય રાજ્યની માન્ય કોલેજોની યાદી વેબસાઈટ **www.pci. nic.in** ઉપર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે. તેમજ વધુ માહિતી માટે ગુજરાત રાજ્ય ફાર્મસી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા, બ્લોક નં. ઓ/૪, ન્યુમેન્ટલ હોસ્પિટલ કોમ્પ્લેક્ષ, અસારવા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧૬નો સંપર્ક કરવા યાદીમાં જણાવાયું છે.

ગાંધીનગરનું ગૌરવ એવા ઑલરાઉન્ડ સંગીતજ્ઞ : રમણકાન્ત પુરોહિત

કેફિયત કલા સાધકની
- આશા સરવૈયા

દ્રશ્ય - ૧ : ભારતના મશહૂર પાર્શ્વગાયક મહંમદ રફી સાહેબનું નિવાસ સ્થાન - સાયન, મુંબઈ. પચાસના દાયકામાં યોજાતી બેઠકો.

દ્રશ્ય - ૨ : એ સમયના ઉભરાતા પાર્શ્વગાયક મહેન્દ્ર કપૂરની શરૂઆતનતી કેરિયરમાં રફી સાહેબને ત્યાં યોજાતા તાલીમ રિયાઝ

દ્રશ્ય - ૩ : ભારતના વિખ્યાત સંગીતકાર સજ્જાનંદ હુસેન અને જાણીતા પાર્શ્વગાયક તલત મહેમૂદ સાહેબના ઘરે યોજાતી બેઠકો

દ્રશ્ય - ૪ : ૧૯૯૮ની સાલમાં ગાંધીનગરના જાણીતા બિલ્ડર જગતભાઈ કારાણીને ત્યાં વિખ્યાત સંગીતકાર નૌશાદજીનો સત્કાર સમારંભ અને બેઠક.

ઉપરોક્ત દ્રશ્યોમાં પ્રસિદ્ધ ગાયકો અને સંગીતકારોનો ઉલ્લેખ છે, આ બધી જ બેઠકોમાં ગાયકો અને સંગીતકારો જુદા જુદા છે પરંતુ એક કલાકાર કૉમન છે, એ કોણ?

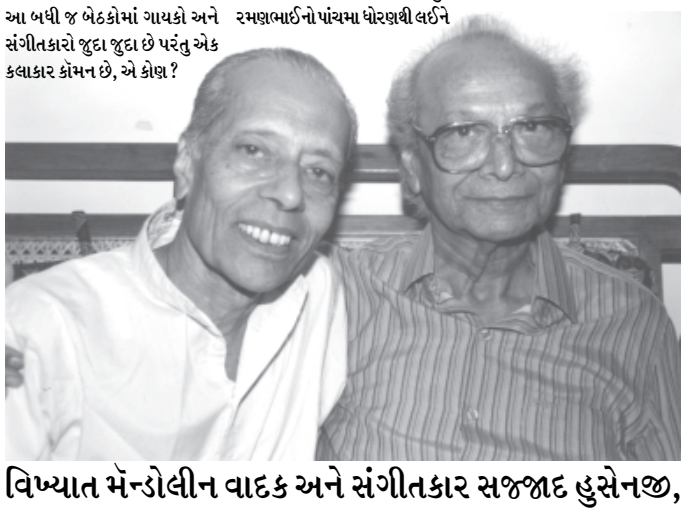

એ વ્યક્તિ છે માસ્ટર તબલા વાદક, સંગીતકાર અને ગાયક એવા ઑલરાઉન્ડ સંગીતજ્ઞ શ્રી રમણકાન્ત ભાણજીભાઈ પુરોહિત ઉર્ફે આપણા રમણભાઈ. વિનમ્રતા, સાદગી અને સાલસતાનો પર્યાય એવા રમણભાઈનો જન્મ જામનગર જિલ્લાના છિકારી ગામમાં થયો. બાજુના સાપર ગામમાં ધોરણ ૪ સુધીનો અભ્યાસ આ સમય દરમ્યાન પારંપારિક ગીતો ગાતા માતુશ્રી અને મોસાળ પક્ષ તરફથી રમણભાઈને ભરપૂર સંગીત વારસો મળ્યો. ગીતો ગાવાની સાથે જ હાર્મોનિયમ અને તબલા પર પણ હાથ બેસતો ગયો, તો વળી બંને મોટાભાઈઓ પણ સંગીતના જાણકારા એટલે તેઓનું માર્ગદર્શન પણ રમણભાઈને આ ક્ષેત્રે નિપુણતા મેળવવામાં મદદગાર થયું. રમણભાઈનો પાંચમા ધોરણથી લઈને કૉલેજનો અભ્યાસ મુંબઈમાં. પોતાનતા સંગીતના શોખ અને સૂઝને કારણે એ અરસામાં રમણભાઈએ અનેક વિખ્યાત ગાયકો, સંગીતકારો સાથે પરિચય કેળવ્યો. રમણભાઈના ગુરુ સ્વામીશ્રી વલ્લભદાસજી મહારાજ. પૂ. મહારાજશ્રીના સાયનમાં આવેલ આશ્રમમાં સંતોને સંગીતના તાલીમ આપવા મોટા ગજાના કલાકારો આવે. સંતોની સાથે જ રમણભાઈને પણ સંગીત સાંભળવા અને શીખવા મળ્યું.

વિખ્યાત મૅન્ડોલીન વાદક અને સંગીતકાર સજ્જાદ હુસેનજી, મહાન સંગીતકાર નૌશાદ સાહેબ, વિખ્યાત તબલાવાદક ક બુ જોષી (બૉમ્બે ટૉકીઝની ફિલ્મોના એકમાત્ર ગુજરાતી તબલા વાદક), જાણીતા પાર્શ્વ ગાયકો મહંમદ રફી સાહેબ અને તલત સાહેબ (જેઓને ત્યાં દર રવિવારે બેઠકો યોજાતી) વિ. કલાકારોની સાથે નિયમિત સંગત કરવાની મળી હોવાથી જે શીખવા મળ્યું તેનાથી રમણભાઈ ઉચ્ચ કક્ષાના સંગીતજ્ઞ બની શક્યા. મુંબઈમાં મેળવેલી ખ્યાતિ લઈને રમણભાઈ પ્રથમ દરિયાખાન કૉલોની, અમદાવાદ અને પછી ૧૯૭૦માં ગાંધીનગર આવી વસ્યા અને એ સમયના ગાંધીનગરના સંગીત ક્ષેત્રે છવાઈ ગયા. એ પહેલાં દ્વિભાષી મુંબઈ રાજયના ભાગલા અને ગુજરાત રાજયની રચનાની પૂર્વ સંધ્યાએ અને સચિવાલય કર્મચારીઓના અનુરોધથી રમણભાઈએ તે સમયના પાસપૉર્ટ સુપ્રિટેન્ડન્ટ શ્રી ભરત મારૂના સહયોગથી બૉમ્બે હૉકી ઍસોસિએશનના મેદાનમાં તલત મહેમૂદના ગીતો-ગઝલોનો એક યાદગાર કાર્યક્રમ યોજયો. તલત સાહેબની તબલા સંગત? બીજું કોણ? રમણભાઈ પુરોહિત!

જાણીતા ગાયક મુનિકુમાર દેસાઈ અને રમણભાઈ અમદાવાદ સમયથી જ અને ગાંધીનગરમાં પણ પાડોશી. આ 'લક્ષ્મી-પ્યારે'ની જોડીએ દરિયાખાન કૉલોની અને ગાંધીનગરના સંગીત બેઠકોમાં પોતાની સંગીત આરાધના વડે ખૂબ જમાવટ કરેલી. ગાંધીનગરમાં ત્યારે બેઠકોનો સીલસીલો રહેતો. ડૉ. વ્યાસા સાહેબ, કોકિલાબેન ત્રિવેદી અને પોતાના ઘરે યોજાતી આ બેઠકોમાં તલતસાહેબની છાંટ સાથે ગઝલો અને ગીતો પીરસતા રમણભાઈ, હાર્મોનિયમ પર માદક સૂર છેડતા રમણભાઈ કે છાપરા પર પડતા ઝરમરિયા વરસાદની જેમ જેમની આંગળીઓ તબલાં પર પડતી હોય એ રમણભાઈ - તેમને સાંભળવા અને માણવા એ એક લ્હાવો ગણાતો. એ સમયે પંચદેવ મંદિર ખાતે પ.પૂ. પંડિત દેવેન્દ્રવિજયજી અને પૂ. દામોદરદાસ શાસ્ત્રીજી (શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજમન હરન... બંદિશના રચયિતા) વરસમાં એક વખત આખ્યાન માટે આવે. આ સપ્તાહ દરમ્યાન રાત્રે બેઠકો પણ ગોઠવાય જેમાં પુરોહિત સાહેબ પંડિતજી અને શાસ્ત્રીજીની સંગત કરીને વિશાળ જનસમુદાયની દાદ મેળવે. આમ રમણભાઈએ ગાંધીનગરમાં તબલા વાદક તરીકે ખૂબ નામના પ્રાપ્ત કરી. ખૂબ જાણીતા અને ગુજરાતના એક માત્ર માણભટ્ટ શ્રી ધાર્મિકલાલ પંડ્યા સાથે વર્ષો સુધી તેમના અનેક કાર્યક્રમોમાં સંગત કરી છે, જે ગૌરવપ્રદ બાબત છે.

પુરોહિત સાહેબ પાસે હાર્મોનિયમ અને તબલાં શીખવા અનેક ઉગતા કલાકારો આવતા એટલું જ નહીં ગાંધીનગરના એ સમયના સંગીત ક્ષેત્રના જાણીતા કલાકારો જિતેન્દ્ર વ્યાસ માલિની પંડિત, ઉદય શુક્લ, બોરા બ્રધર્સ, પ્રિમરોઝબેન વિ. સંગીતક્ષેત્રની બારીકીઓ જાણવા, સમજવા અને શંર કરવા અવાર-નવાર આવતા.

વર્ષ ૧૯૭૫-૭૬માં આંતર શાળા ગાંધીગીતોની સ્પર્ધામાં પ્રભાવી રજૂઆત કરીને જ્યારે બિરેન રમણભાઈ પુરોહિતે પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્તકર્યું ત્યારે શ્રી કૃષ્ણકાન્તભાઈ જહા અને અન્ય આગેવાન નાગરિકોને લાગ્યું કે બિરેનને તાલીમ આપનાર સંગીતજ્ઞ પિતા અને લો પ્રોફાઈલ ધરાવનાર રમણભાઈનું સન્માન થવું જોઈએ, જેના પરિણામે તે સમયના ગુજરાતના મહામહિમ રાજયપાલશ્રી સુંદરસિંહજી ભંડારીજીના હસ્તે પુરોહિત સાહેબનું શાલ ઓઢાડી સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું, જે ખૂબ ગર્વ અને આનંદની બાબત છે.

ગાંધીનગરની સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રમણભાઈએ જિલ્લા રાસ-ગરબા સ્પર્ધામાં જહેમતથી તૈયાર કરેલ સેક્ટર-૧૬ વસાહત મંડળની ટીમે અગ્ર સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું. વસાહત મંડળના શ્રી અરૂણભાઈ બુચ અને અન્ય કાર્યકરોએ એ સમયે આપેલ સહકાર રમણભાઈ હજી યાદ કરે છે.

જાણીતી સંગતકાર બેલડી નદીમ-શ્રવણ અને ગાયક રૂપકુમાર રાઠોડ જ્યારે પણ કાર્યક્રમોમાં અમદાવાદ આવતા ત્યારે તેમની તબલા સંગત રમણભાઈ કરતા. રૂપકુમાર રાઠોડ તો રાત્રિરોકાણ પણ ગુરુ શ્રી રમણભાઈના ગાંધીનગરના ઘરે જ કરતા.

છેલ્લે તા. ૨-૫-૧૯૯૮ના રોજ ગાંધીનગર પધારેલા મહાન સંગીતકાર નૌશાદ સાહેબની ઉપસ્થિતિમાં જગતભાઈ કારાણીને ત્યાં યોજાયેલ સમારંભમાં રમણભાઈએ ફિલ્મ 'બાબુલ'નું ગીત 'નદી કિનારે સાથ હમારે શામ સુહાની આઈ...' છેડ્યું અને નૌશાદ સાહેબ ખુશીથી ઝુમી ઊઠ્યા, રમણભાઈને ભેટી પડ્યા અને પોતાની લગોલગ બેસાડીને મુંબઈના જૂનાં સંસ્મરણો વાગોળ્યા.

રમણભાઈનો સંગીત વારસો તેમના પુત્રો રાજેશ અને બિરેન તેમજ પૌત્ર-પૌત્રીઓ હાર્દિ, શ્વેતા અને અનુજા દ્વારા અકબંધ સચવાઈ રહ્યો છે. સુગમ સંગીત ક્ષેત્રે ભાઈ બિરેન પુરોહિતનું નામ અને ગાયકી - ગુજરાત અને ગુજરાત બહાર પ્રસરેલા છે જેને માટે રમણભાઈ અને ગાંધીનગર ગૌરવ અનુભવે છે.

રમણભાઈ જણાવે છે કે ગાંધીનગરાઓએ તેમને અખૂટ પ્રેમ આપ્યો છે જ્યારે ગાંધીનગરનાઓ રમણભાઈની કલાને યાદ કરીને કહે છે, 'યે હવા યે રાત યે ચાંદની, તેરી ઈક અદા પે નિસાર હૈ....'

વિખ્યાત મૅન્ડોલીન વાદક અને સંગીતકાર સજ્જાદ હુસેનજી, મહાન સંગીતકાર નૌશાદ સાહેબ, વિખ્યાત તબલાવાદક ક બુ જોષી, જાણીતા પાર્શ્વ ગાયકો મહંમદ રફી સાહેબ અને તલત સાહેબ વિ. કલાકારોની સાથે નિયમિત સંગત કરવાની મળી હોવાથી જે શીખવા મળ્યું તેનાથી રમણભાઈ ઉચ્ચ કક્ષાના સંગીતજ્ઞ બની શક્યા